ЦIЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, ХЬАМСАРА КХАЛНАХ!

НАЬНА ИРАЗ. И. ПЛИЕВА фотоэтюд.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Шоатта, 8 март, 1969 шу № 29 (4000). Мах 2 кап.

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.

Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйлу

КПСС ОБКОМА ЯЛХЛАГIА ПЛЕНУМ

Самарддийнах обкома политически просвещение ЦIарIа КПСС Нохч-ГIалгIай обкома арIIамара VI пленум хилла. Цо дийцар ер денаш:

1969 шера Дахьтаган хьайбийн продукташ [illegible] кхиамдаккхар хьакъехьара республика партийни организацией, советски [illegible] органаш, колхозийн совхозийн дахарех.

Липецки областа Добрински районан хьакъехьарех КПСС ЦК постановлени [illegible] КПСС Сунженски райкома болх [illegible].

Хьалхарча дешах доклад бир КПСС обкома хьалхарча секретара нов. Апряткин С. С. Доклад хьоьга прениех къамаьлаш дир КПСС МалгIабика горкома хьалхарча секретара нов. [illegible] Д. П., юрта бахаман министра заместителя нов. [illegible] Л. Т., «Грознефть» объединение начальника нов. [illegible] М. С., КПСС [illegible] райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] С. З., КПСС Шелан райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] А. Ч., Урус-Мартанан района Мичуринан цIерагIча совхоза парткома секретарь [illegible] В. Х., КПСС Науреки райкома хьалхарча секретара [illegible] В. П., Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза директора нов. [illegible] С. З., [illegible] управлене начальника нов. [illegible] Б. С., КПСС Ножай-Юрта райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] В. А.

ШоллагIча дешах доклад бир пленуме КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] В. В. Цу дешах дьаьна прениех къамаьлаш дир КПСС обкома секретара нов. [illegible] М. И., КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] Ю. В., юрта бахаман заготовкашн болхлой, гIуллакхарча пачхьа профсоюза обкома председатела нов. [illegible] В. М., КПСС Ведана райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] С.-Э. С., Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза председатела нов. [illegible] И. Г., КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] В. Т., КПСС Ачхой-Мартана райкома хьалхарча секретара нов. [illegible] В. Ф., Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза [illegible] фермин заведующе нов. [illegible] Т. П., ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара [illegible] С. А.

Пленуме къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. Апряткин С. С.

Дийнача дешнех дьаьна сацам бир пленумо.

Пленумах болу отчет газета тIе арахьа.

КПСС обкоме, республика Министрий Совете, облсовпрофе

КАРАРА КАРА ТЕЛА БАЙРАКХ — ДИКАГIЧА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРАШТА

ХьажкIаш дикагIа хьуркъара [illegible] шерадIа социалистически дIа [illegible] дукха карара кара тела ЦIе байракх отталой КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советс, облсовпрофо [illegible] силосан дьерхIача [illegible] хьуркъам кхебарах механизированни [illegible].

Цу зеношна лелаергIолча ахьа условеш чIагIъйой. Отталой, КПСС обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофо карара кара тела ЦIе байракх хьуркъа [illegible] тIехьагIа [illegible] эгтара [illegible], КПСС горкомаш, райкомаш, юрта бахаман министерство, «Грознефть» объединене, «Светотехника» тресто [illegible] хьежамаш.

КПСС горкомаш, райкомаш, райисполкомаш, профсоюзийн райкомаш, юрта бахаман районийн производствени управленеш, юкъьамкара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, колхозийн совхозийн куьйгалхой [illegible] хьажкIаш дика хьуркъар дукха, уж кхеарга [illegible] лохбар дукха [illegible] ахь шеррача [illegible], [illegible] ахьа отеган е, уж шерра [illegible] IаламаIе.

«Грозненский рабочий», «Сердало», «Ленинан некъ», «Комсомольское племя» газетийн редакцеш, районийн [illegible], радиовещанин телевиденин Комитет [illegible] хьажкIай [illegible] хьуркъам кхебар дукха [illegible] ахь [illegible].

Мичхьа цу ахьа условеш?

ХьажкIаш лелаеча механизированни звеньяй социалистически ахь [illegible] комплексни механизаци [illegible] карара тIа хьажкIий хьуркъам лохбари уж кхеарга дIабода [illegible] лохбари дукха.

Ахье дакъа [illegible] хила [illegible] [illegible] хьа [illegible] гектара [illegible], продукци [illegible] дIабода [illegible] [illegible] 150—200 гектарал а силосо [illegible] 200—250 гектарал а [illegible] (гектара тIера центнерашлоархIаш): IаламцIа [illegible]:

	дьаргIийна	силоса
[illegible] районашкахь хий дехкача дахьтамашкахь	50	400
Вокх юкъейисача районашкахь хий ца лелочу	35	250

Звеной коллективана — социалистически ахье [illegible], [illegible] эгтара дикагIа долчо КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советан облсовпрофан карара кара тела ЦIе байракх, йоккха К-750 марках бола мотоцикл «Москвич» [illegible] легковой автомобиль, шоллагIа [illegible] К-750 марках бола мотоцикл хьоьхаю.

ПРОВОКАТОРАШТА ДАГАРДАР ЧАКХДАРГДАЦ

Соьлжа Н. Анисимовн цIерагIча Новогрозненски [illegible] заводан 7-гIча цехе [illegible] гулбеллабар балхах шуьра бола техникаш, инженераш, [illegible], механикаш, лаборанташ. Митинг [illegible] завкома председатела Н. А. Шалимовн. [illegible] Уссури [illegible] Советски правительстве КНР правительство [illegible]

[illegible] провокаторашн [illegible]. Коммунистически партеца, цуьнан Ленински Центральни Комитета [illegible] советски халкъ [illegible] интернациональни [illegible] СССР [illegible] агрессор [illegible] Даьхен сий.

Цул тIехьагIа [illegible] дир машиниста А. Дроздова, бахлочо М. Абдурахманова, оператора Д. Халиева, токара Н. Горбатенко, [illegible]

СОВЕТСКИ КХАЛНАХАГА

Деза некъостий, кхалнах!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дог тIера мехрира а хуш дахьаьна дуьнц ше Дуьне халкъашта юкъарча кхалнахаа денца — халкъий цхьатерро беьнаьнш пергIатан бахьан даларц, [illegible] тийжа ца хилар бахьан делла, [illegible] а социализм а бахьан делла [illegible] эррыгача континенташкарча кхалнахаа барт - цхьааIен денца.

Дерригача халкъа [illegible] цIей [illegible] дезнаха 8 марта Ди дукхачу кхеннах дахчера ваьй социалистическом махка.

[illegible]

тура а учрежденешн. Сискхарча [illegible] дегIаух бета служба, дукхагIа [illegible] цIегIарча дукхачу гIулкхех [illegible] цIегIа [illegible].

Владимир Ильич Ленин вен 100 шу кхочура дезна [illegible] советски халкъо [illegible]. Из боккха - дика юбилей мехка вахара дерригачо дааьхьнешн [illegible].

[illegible]

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

---

16 МАРТА — СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

КХАЖ ТАССА 7 ДИ ДИСАД

Лакхерча Ачалукерча юрта Совета исполкома вдамега бодача наьнъа тIа хIара Iуйрийна бIаргаго йиш ю, лаикха, хозача детIаре йо!.

«Iуйре дика хийла хьа, Лейла, — моврша хетт пунга юха тIоила тIехбулача наха.

«Тха Лейла балха йода», — ала пле безаме кун тIехьа а хьежаш.

Барх! шу соьгIа ха ю юртарчу библиотека Базиева Махьмада Лейлас болх бу.

Дахи дукха нах хул библиотеке. Цудухьа вог гIоздуьла хул Лейла. Книжкаш дешарашца беча балха тIа йоккха опыт Iоьвлар цо. кунна хоь сага дезна малагIа книжка могале деза. Книжкаш дешареш дукхаIа хургболаш шийн болх вIаштIехьбаккха хоьш ю библиотекарь.

Кхачна балхаш деча хана шоай сог сашна тIаьц из цхьоалагIча отделенерча тракторно - полеводчески бригаде. Керда газеташ, журналаш, книжкаш чудоькха баьа сурнна бе а боьлаш хул библиотекарь. Цигача дIатен цо дешаш книжкаш, газеташ.

Бригада коллективо, ХарагIбаьне хIара толам е циркъения кхоачамбоацар «къахьегамна листокаш» тIа гуш хул. Наьха бIарг тIаоттаргболча хьалтеха доахкаш хул уж. «Къахьегамна листокаш» арайоахар Лейла я.

Ший балхах — библиотекара профессех безаме дуаш цо:

— Хьакъаьа лу книжка, — сага доттагIа доага даим дика кхеташеш хила веза са профессех волаг. Цу тайпарча книжко сага дог гIоздоаккх, цун кругозор шарьа.

Кхалнахка совета председатела заместитель йолаш кхалнаха юкъе общественни болх бу Лейлас. Цкъа библиотеке ера йоккха сог Чахкиева Рукъет «ХьогарагIо эш сона йиIиг. ХIаца болх беш яц со, хьалха бьча балхах пенси ийлац аз».

Цкъа саина массехкаьза тайп-тайпарча учрежденешка письмош яздеи дийлар Лейлай кхалсега баьча балхах доле документш гулдеш. Чахкиева Рукъетаца Казахски ССР-е болх баьча нехата яздийзар, дукхаьза кхар из МалгIабике.

Пенси тьовжадара эша документаш гулдиъ, тIаккха уж йина горсобеге кхар Лейла.

— Баркал, хьона Лейла, баркал хаьда хьо кхтта дика кхеньна [illegible] — йоахар [illegible] пенси хьовзадьъчул тIехьагIа Рукъета.

ХIаьта Лейла-и шийна карагIдаьннаьчоа доккхал деш яц. Из ший вогIзнарЪ деккар лоархI цо. Цул соьгIа вьла хьашташ кхоачашде даим кийча хила еза сай депутат.

Цудухьа «Алханчуртский» совхоза цхьоалагIча отделенерча болхлоша шоай собрание цIаьхха а Ачалукерча юртсовета депутаталла харжа отталой Базиева Махьмада Лейла.

М. ДАСКИЕВ.

* * *

[illegible] цу гаргга за а Мальсагова Малика А. Гайдара цIерагIча белий республикански библиотекe болх бу. Юкъьаьна йоккхагIйола библиотекарь ер из, хIаьта хIаьа методист я. Дукхаьа Малика беррашта а шийна цхьана болх бечарна а. Из таьши а яц, хIаьа дьча доллагIча а [illegible] кийча а я из.

Дукха да цо ду даим гIулакхаш. [illegible] хаьний из Ленински райсовета депутат. [illegible] районашка клубай библиотекашка болх [illegible], [illegible] сага малагIча хьажа тIа да, фуд шера дешара шу лерттIа дIаловзадора [illegible], хьехаш а дешаш да Малика [illegible].

Даха [illegible] хьестий из шийна харжама тIаделла гIуллакхаш, цудухьа уж [illegible] шу райсовета депутатлла кандидат [illegible] харжаргья [illegible] Мальсагова Маликай цIи йоккхар.

СУРТА ТIА: Мальсагова Малика. И. Плиева сурт.

* * *

КАНДИДАТАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Ведана района [illegible] юрта культура ЦIагIа [illegible] Ведана райсовета депутаталла кандидаташца Г. А. Решетченкоца, С. Денильхановца, А. Альтиевца, Х. Исрапиловца, З. Хатуевца, В. Марьен цIерагIча колхозера хаьржархой вIашагIкхетара хетаьб собрани.

Цига депутаталла кандидатий къахьегама биографех дьаьна къамаьлах дир доверенни А. Гелаева, Ш. Хаджимурадова, Х. Гецаева, С. Шуева, А. Мальсагова. Цар харжархой тIадьийхаи 16 марта халкъа толамагIболча кандидатий [illegible].

[illegible] дукха наказаш делар депутаталла кандидаташа.

Райсовета депутаталла кандидаташа [illegible] сай дарах [illegible] [illegible] харжархошта, хIаьта из тешам [illegible] хилорах [illegible] дош делар.

Цул тIехьагIа [illegible] клуба художественни самодеятельноста коллективо доккха концерт оттадир. Везаме, хоза чакхдьийлаб депутаталла кандидаташца харжархой вIашагIкхетара хетаьб сайре.

ХЬИНАРЕ КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕРАШ

Хьалхарча мугlарашка

Грозненски район республикехь [illegible] ю. Укхаза ю юртбахаман промышленни предприятеш, уггаш [illegible] культуран [illegible] деш, кхьхьеганхоша [illegible] гlулакх ду предприятеш. [illegible] гlаларех дукхагlерш [illegible] ба. Нохчий, гlалгlай, эрсий, [illegible], иштта кхы дуккхаза [illegible] [illegible] кхалнаха хьинаре [illegible] лакх [illegible] райо на культурен [illegible] дахаца, толлам [illegible] В. [illegible] нина юбилей сийна тlанйца социалистически декхараш.

Районе а республике а дика йовзаш я хьайбаш леладерий Амеевай Аминате, Агеевай Еленай, Кадиевай Яхий, бахьалхарш кхедеча Гулаева Тамарай, Чутаевай Паьтlаматан цlераш. [illegible] машца белгалъынкай «Горячеисточненский» совхоза комбайнер Е. Дудураева. 321 гектара тlара 4510 центнер арат чуйра кьинар, дойча вахалсага. Районе толаш [illegible] кlантиньха гlулакхех дуьпь lалашаьте дукха да.

Кlезига бац района кхалнаха махьке кулгалхой а. Дукхьал № 3 йолча совхозе [illegible] отделенех кулгалдеш кхалнах бу. Уж [illegible] лахта отделенеш районе [illegible] доьрхlаш я. Тамбулатова Марий перте лоттуча [illegible] коммунистическо хьахьана [illegible] [illegible] лин пlй, хьаьта [illegible]

кхиаеьхьовсам лоатта [illegible] Синкевнна В[illegible] коллектив [illegible] [illegible] [illegible] кхалнаха лак[illegible] [illegible] [illegible] сенгlаташ [illegible].

[illegible] юкъ[illegible]етех [illegible]архlа [illegible] Комсомольски [illegible]етсов [illegible] цуьнна [illegible] [illegible], хlанз довзаргдаш хувцаенна юрта сибат. Тоьеннаш, дегlаенаш яз, хаахам и цуй культура. Юртсовета кlонача председателагара новкъостан деха уъ кхьнабараш а кьовбараш а. Дукха гlулакхаш хоачаш-де нlаштlехьдоал юртсовета председатель [illegible] Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутат.

Цу тайпарча масалаш тешал ду боахама, уласкара кулгалде кхалнахаш хови хилара, йоккха организаторски талант цар хилара. Цулухьа дукхагlа уьттабе беза кхалнах кулгалдеча балха тlа.

Лезан — вай общества юкъхьанцара ячейка я, дукхача дагьккь цигачэ эц [illegible] [illegible] гражданина [illegible], [illegible] [illegible] культурни [illegible]. [illegible] тlа [illegible] [illegible] ба [illegible] ва влияни дол наьна икзал чlоагlа тlа. Цудуха [illegible] [illegible], [illegible] партийни организацеш хал[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] кхал[illegible] политикеци [illegible] кхетйна [illegible] [illegible] дешанара, цу хьахьелха [illegible] [illegible]оркаш методаш лех.

[illegible] массайелча партийни организацешка [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Районе [illegible] я уж. Пар членаш ба массане а сий деш а доарахlаш а боха наx. Царга гlоама партерганизацешна оlашттlехьбоекхх кхайнаха юкъера болх.

Дика болх беш я Грозненски муьрий совхозе, Староюртовски совхозе, Цхьаьалгlча Мая цlерагlча кол[illegible] [illegible] [illegible] вегlъехка кхалнаьха советаш.

Районни семинарашка йийцар ду советий председательша мо[illegible] балхьа тlа lоаль опыт. Из вагадай района кхьмйолча советашта. Иштта нlамагlтохаргна оахх Грозненски муьрий совхоза партбюро кхалнаьха совета кулгалдо lоаль опыт а.

Производстве а быте а кхалнаьха хьалаш толдар, дlаяхача заман юкъедисарешца къовсам лоаттабар, кхалнаьха вадрашта клетам балар — из дерригах хан - ханнахьа дуьц партие райкома бюро, райсовета исполкома заседанешка.

Тlанйца ре[illegible] [illegible] кхоачаньяра тlехьа хаддаца тlа[illegible] лоаттабу.

Уха районе а ваарнех сенгlа декарфаши балхазараш лекладераш. Хlара бетта нутдагlча дийнахьа итого ю социалистически йкье карагlдебначоа. Доярка, балхазараш лелерий Дейсох чакхдахар са[illegible] на балча ферма новкъостал ду кхайнаха юкъера болх тоабара. Цу де[illegible] общественно - политически, нравственни темех лекцеш ец, беседаш ю, тlаькха производстве хьалха латтарашта сенгlатам [illegible]. Социалистически [illegible] [illegible] [illegible] сийна байракх а[illegible], агитбригад [illegible].

Кхалнаьха идейно - теоретически бlарам лакхбар [illegible] оlашагlъелхьай популярни знанеш [illegible] [illegible]. Цига дена аргlа 420 кхалсаг. Нах [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] опыт йолча пропагандисташа ю. Бахчевановас, Бездниковас, Эльдаевас, Абдусаламовас, Коцевас.

Района школашка дешна агlа 8 эзар гарта йийг. Лакхерча классашка дешачарна дагарlа оlашагlъехай лекторех. Иштта массайелча школашка балх беш я дахьитен ноахчамонта лахьргlа бола лекторей.

Дог гlоадоахкхаш гlулакх да вайнаьха мехкарий комсомоле ухаш хилар. 600 сонгlа йоl а Ленински комсомола член [illegible]. Доалаш мехкарий бlарчча [illegible] [illegible] а оlашагlъехаш. Толайнагlбола производственникаш [illegible] мугlарашка хьакйбу.

В. И. Ленина юбилейна сийче ярна бухкаееннна кхалнаха [illegible] балх тlайбеш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] культура [illegible] клубашкай оlашагlъехлар кхалнаьха лекцеш. [illegible] - тайпарча [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], «В. И. [illegible] [illegible]», «Знаменитеш [illegible] бода [illegible]», «Тха [illegible] — тха бо».

Иштта [illegible] тематически сайренаш, [illegible] [illegible] сайренаш.

Парта районе хьаьсте церам тlаухийе дlаяхачь заман юкъедисарех кхалнах нукъа базара. Дlаяьеш да «Науки и религия» яха атеистически журнала. Чулоадаш кlеарга бедаш, массане а дика тlаьеша да из журнал. Наьна бехкk тlабдаш хул атеизмах лоьла ю. [illegible], Ирасенцевас, Ибрагимовас [illegible] лекцеш.

Т. АХМАТХАНОВА.
КПСС Грозненски райкома секретарь.

МАlАЧА НАХАЦА ЦХЬАНА

Цхьан наахала ха а хинай вай баьчча В. И. Ленин бlаь ваар тракторага сатувсаш хинна. Хlьта а юрта боахам техникаца lалашбара дахьче доккхий толамаш дахьад вай. Хlара боахаме йолаш я шортта техника. Хlьта техника дукхагlа мел хуй дукхагlа на ешкий механизаторий кхараш. Хlьта уж ахкан замалахь техникахь бизза пайда эцара кlанз а тоьаш бац, цудуха партеи правительствия кхайкарал дахь кхалнах механизаторий гнвзал кардерзадара тlакхехаш. Парте тlакхехам шерра хьаллахьлаб вай мехкарча кхалнаха. Цхьабакъла вай боахамашка хlанз а кlезига ба из говзал lомаль кхалнах.

Са безам ба из говзал айса караерзахрах из сайна совэларах, цу къахьегамах сайна фу дегагlоале хилар сай наийсархошка — кхалнахага хайта.

1937-гlа шу дар из. Хьажкlаш кхеча звенона кулгалдеш яр со. Хlара сага ше хержа болх безаш санна, со а сайчох бlубекна яр. Бакъда кхоачам болаш лацар сона айса беча балхах хено. Иштта загалехар сона цу шера хьайнйллача кхаь бетта йолча механизаторски курсашка деша яха. Уж курсаш чакхъьлачул тlехьагlа сай болх дlахо бе йолаелар. Тlакхха мара из дарра ханзар сона юртбахама техника

йоагар сайна мел чlоагlа [illegible] хинвад. Болх бе дукха'а атагlа хилар. Хlьта къахьегаш [illegible] ла а вем боллаш лакхъелар. Иштта, 1967-ча шера 114 гектара тlа силоса йийна хьажкlаш кхеш дар ука. Хlара гектара тlара цlалнах йоагlар 180 центнер марра йоацача 319 центнер силоски масса лькхар окза. Цу шера дахьача толамех Къахьегама Цlечу Байракха орден елар сона. [illegible] йохха дегагlоаде яр из? Шаьккха дагардаргбац сона къаьстта цу юбилейни шера сай къахьегамах [illegible] [illegible] лакха мах бар.

Саго ший болх бизза кхоачашбеш из лоархlаш хилча шера айлаш цуу сий. 1964-ча шера дена КПСС член я со. Парте сона кхьдхашка декхар оттаду обществени вахаре шерра лакъа лено. Хlанзалца районни совета депутат хинвай со, кlаьта хlанз яха а Шаьлача юртсовета депутатлла кандидат чьй оох. Хlаха йодача хана а сайх юртахой беша тешам боабергбац аз.

Хlанз вай беррага мохк Ленина юбилейна къахьегама сенгlаташна накъабалача хана сайна хlанзалца карагlдаьинначох кхоачамбаь lе дага яц со а. Хlьта тийша да тхо мlаlача нахе санна е царел а тlех юртбахама культураш оалош хьукъаьергхиларах, из бахьан долаш Ерргсоманг юхье а даьинна. Тlанйна декхараш дизза кхоачашдаро хlанз серга агротехнически мероприятеш кхоачашъеш да тхо. Цу бlаь сектар хьажкlаш дlаенргйолча даьтта шортта органически удобренеш ехкай, кхьйола мероприятеш кхоачашъьйя. Хlьта зеной доалахьара техника, тlехьатесса инвентарь тоаль ахкхай. Цу гlулакхе торо хулийтаргьа 1967 шера дахьарел лахагlа доацаш хьокхаш даха. Цу гlулакха тlайоагlача хана а тхой цига кхоберабац вада. Хlанз сона доар фул аьлча, из да айса карарзаль говзал кхьча кхалнаха карагдаар. Царна хоалургьа цу балха мерзал. Цу хьакъехьа масел доладергда аз. Дукха ха йоацаш хайра сона совхозе штурвальни, прицепщица йолаш болх беш хиина Тlаусо Умрийн Кадыргавгlар, республикера гаьна ахкан замалаь балха бахха гlертаи хилар. Из хайча йийцар аз царна тхоай профессех, диллв а уж иштта цу балха яха борг из хилларах. хlьта механизаторий говзал карерзадара царна тlехьагlа бергат даргхиларах. Хlанз совхозе оlашагlъехача механизаторий курсашка дешаш ба уж кхалнаш.

Кхалнах, караерзае из дика говзал, из къехна халонех.

Кь. КОСУМОВА,
Шелы райове «Днаана» совхоза механисlча отделено хьажкlаш кхоча звеной [illegible].

ХАЛОНАШ ЭШАЕШ

Лениниски къахьегама [illegible] а вета тхьахьегаш ба Малгlабика мехкадьтаной. [illegible] юкъе къахьетта [illegible] болх бу Торий Матрена Власовне кулгалдеча мехкадьтта [illegible]хача бригада коллектив.

Дахьен Сейлахь-бокхха тlехь лаьттача шерашка ремесленни училище чакхъьккхачул тlехьагlа ера М. Торий Малгlабика мехкадьтта промысле балха. Мехкадьтта доалача бригаде хьожайир из. Дахьенна чlоагlа доагоо оша ха яр из, цудухьа ихьакха скважина на социйташ дийкахьа буси бохх бера Матрена Власовна. Шай новкъостаца - кхалнашаг кlоарга масеси скважинаш йолча участке болх бем яр из. Волх бешшехьа заочне дешаш мехкадьтта техникум а чакхйоаких из. Цул тlехьагlа геологически отделе балха хьовкаш из. Иштта дика къахьег Матрена Власовнас хераача моттига а.

[illegible]духьа 1961 шера Ф. Л. Белесников пейсе вахача цун метта промысле доархlамегlйолча мехкадьтта доахарий бригаде мастерайна хьожайо ю. Торий. Цу хана бригаде кlезига дебит йола скважинаш чара яцар болх беш. Геолога говзал йолча мастера дукхха болх бу хlара скважина торонаш тохкаш. Чоалхане геолого - технически мероприятеш чакхъяхаро торо хулийт ов[illegible] лакхъе. Цул тlехьагlа хьаллаяра мехкадьтта кlеж а тоl.

Цхьабакъда, керда торонаш лех Матрена Власовна. Хlанз 5 лакха дебит йолча скважина, 2 чоалхане групповой установка я цо кулгалдеча бригаде. 1968 шера балха [illegible] мехкадьтта управлене [illegible] кара тела ше вышел хьайна цо кулгалдеча бригада. Цу шера планах 92 дийнахьа [illegible] болх байта из безача хlара сквашинага 125 дийнахь болх а байташ 18 эзар тони мехкадьтта дахьхар.

Матрена Власовнайна цхьан бригаде балха ера Черняевская Зоя а. Хьаькхаш дола мехкадьттен гаш юсташ я ю. Дукха нах lомабаьб Зое цу иозагlа. Бригада участкашта юкъе дикагlйола участок а цо тlуланх лер. Замерщица балха тlа даха толмаш белгалдоах «СССР мехкадьтта доаккхача промышленноста отличник» аха цуна ониача знаьчоке.

Иштта дика къахьег цу бригадерча операторашка Т. Атаршикова, М. Горбакова, В. Иванова, кхычар.

Халонех бlу ца къоаабеш къахьег иов. Торий кулгалдеча хьалха латтача бригада. Кхалнаьха хlей 8 март хьетlакхоечаш ираих сенгlа дукха доагор дахьаьхад мехкадьттахоана.

Т. ВЛАДИМИРОВ.

Тхьаь дих шу да РСФСР заслуженни лора, Нохч - Гlалгlай указдlевоа министерства № 2 йолча поликлиника вертерча лора Ермолаева Нина Михайловнас медицине болх бу.

Цу вала дукхача лаха дарбаш даьа Нина Михайловнас. Сийдаль - бокхача Дахьен тlехь тlа хиннай. Цига [illegible] медаль еннай цунна.

Хlанз Грозненски городской совета депутатлла кандидат оттадь Нина Михайловна.

Шийна тlаялла гlулакх сийдена кхоачанджогда хьанар-даьча коммунистка Ермолаева.

Сурта тlа: Ермолаева Нина Михайловна.

И. [illegible] сурт.

Хlанзалехьа укх шера хьалхарча квартала плав кхоачаньяй Нохч - Гlалгlай химически заводы баераш деча шоллагlча цехерча П. А. Ахматовас. Ше бахьаа долаш цlашкха хьовсаш хилийташ цо балха тlа. Хlара сменагlа норма 150—200 процент кхоачашъю. Къахьегамхой Заводской райсовета депутатлла кандидат оттадий из [illegible].

Сурта тlа: депутатлла кандидат бола П. А. Ахматова.

И. [illegible] сурт.

ДИКА ГlУЛАКХАШ КАРАГlДУВЛ

Укх тlехьарча шерашка тоабенваб станицерча кхалнаьха Совета болх. Сона хаддаиза терхаш тlаухийт керта боахаши культурен дегlайоалара депешта. Совета заседанешка йоаш баьча балхах кост-керта отчет топ сектора кулгалхоша, цига белгалду даьзза [illegible] а дlахо не дезараш а.

Беррига болх чакхбоакха оаха станица Совета исполкомоца, колхоза правленеца, партийни организацеца аlхха бувзаш лоаттабеш. Цунах доаха новкъостал хул, сенагlа кхоачамдае оlашттlехьдоал дlадоладаь гlулакх.

Тха станице бер школе а вехь а пайла ца беш, харцахьарча новкъа бохием 16—17 шу даьнна кхуваш воагlа ши дlамига саг Рикотински Николайн Апарашков Николайн.

Сихха оарцагlъьлар кхалнаьха Совет цу гlулакха. Массайолча оагlорахьа техар уж харцахьа лелара бахьанаш. Совета членаша массехкара къамаьлаш дир кагийча нахаца. Хlанз колхозе къахьегаш ба уж.

Кхалнаьха Совета инициативах станице бахача наха дукха культурно - бытовой гlулакхаш даьд. Иштта чакхйоах регистраци яре мероприятеш а. Зивай курсаш кийчлю, къахьебаранта ялархlа хьлхераш уттаду. Весита вахьча, торжествено чакхдоах оаха из гlулакх. Къастта сакъердаме, дика чакхдуал тхо долча комсомольски lаьялахх саг йоалаяр.

Культура Цlагlа бераш регистраци ю. Хьалхе а лор е акушер хьанех дlамигача бер де леза гlулакх къонача воаноща дlахьеха, хlаьта оюла бераш дахьарашта колхоза правление чотах сенгlатам ду.

Тха районе оаза из lош ертагача республика а дlа зина я Совете оlашагlъелла художественни самодеятельноста хор. Каст-каста къахьегамхошта хьалхашка концерташ уттаду ю. Цига дакъа доац кхалнаьха Совета членаша.

Культура Цlея боллой новкъостала тематически сайренаш чакхйоах кхалнаьха Совето. Масала, тхо долча традице а хинна дlаяттад кlара Цlий культура Цlагlа торжественно дездеета. Укхаза тайп - тайпара ловзараш, аттракционаш, викторинаш, хелхараш хул. Иштта укх шера Советски Эскарех Тlема - Флота Флотех 51 шу дуза ла дездеш доакха концерт оттадир тха художествени самодеятельноста дакъа лоацараша. Катархоша оlашагlъхийтар тlема ветеранаш.

Тха станицерта клубе кхалнаха lомаю бераша эстетически кхетам балара, хьывинг тlаэцара, чам бола кхача кийчбера вамкам.

И. СИДОРОВА,
Сунженски [illegible] Нестеровски станица кхалнаьха Совета председатель.

Са бегаш дlа а далаенахь цlенача эрсий маттала цхьан баоаце салам юкеху шоаш бетlамарш къинlеттача шоазакъе бера. Тlехкхе хьагlеттlаш сона мара гlар-тета доацаш юхе lовайхар.

ДЕГА ЙlОВХАЛ

зе доатай шоай цун [illegible] Церора Болезно.

Учительница сейна Умахова Лейла [illegible] [illegible] цуьа из [illegible], дуксича шерашка бола бе[illegible] хьайоагlош хьазарко курсахет из [illegible] дар ю. Бакъда, сона класс бlаргайяр [illegible] [illegible] классе парта тlа [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] из ала йаш йоацаш, готтара хьене йой яр, доттаьа, [illegible] [illegible] а долаш.

Цу сахьата «бо оахара Умаховна Лейлас цой класс, кlанта урока [illegible] [illegible] дlа а хоаданйа. Цу [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] доаш, ла хаттар [illegible]. Муьь ерригача класса тlабаькйта хор — дика педагогически прием я.

[illegible] тахан моле вы фу даьа даь. Лейлас хьехаре дакъа лоац, дена йаба я, Дугурийна йой уйлайх. Уж дешаш тоа классе хаьа-наьъа. Дlа-хоа таьа, сагота дукха бер дац. Кадай а хоаа а гlар-тета доацаш юха lовайхар.

Бlаргашца мукъа моттиг е нах эгара тlехьашк вовтача парта тlа со а lохайра. Хьалагlа оlаш гlоала шай дохкий бlаргаш къарадоеркъа согаль сона [illegible] мара парта тlехьашкара бlарга ца гуча йойлайоча. Бакъда, урок дlайолеача юкъ тераканамар. Хьехархочо хаттар массане ду кулгаца ше а хьаьургlа ухар из ше [illegible] гlертам. 8—10 минота [illegible]

халло [illegible] шой [illegible] «гlаншаг», берий ерригача фантазии арифметика урока тема тlа [illegible] ца. Укх дешаьне мара бужара бера lо ца дуллача берше кхеса 14 тlаттаьча 16 хул: сона кхеса а масе?, 7-иена кхе тlаттаьча 15 хул, мал тиле оза масе?» [illegible] хьожарочо деча хаттарашта цхьатаро урокlа уваьта кулгаш бlаргарейна бахьдар [illegible], [illegible] со.

Дехача хьахарочун урок, моллагlа из алд а классе болха [illegible] юкъа йоацар [illegible] [illegible] дукха пайда хул [illegible], Лейлай из дика оlашттlехьдоал. Цу дийнахь цlена школе дахар, цо хехар ма, хайра бераш, хайра цlагlа а классе а заоча [illegible] [illegible] дашар [illegible]. Партей мугlарашта юкъе гlоила дlа а ъьбийка дlахьо къахьер Лейлас. Шадлийна Лидай воайса, цlена вайа цифраш тlайоло тетрадь.

«Гой шоаш, — йоахар хьехархочо, дукха аз йоацаш дагlа да дара Лейлас, хьанна цlена ю [illegible] дехча алоаллана, цифраша. Ве хадькар къургаш ду. Лейлас сайна нова хадьнар бlаргеш доаг. Цу бераргаша бала цхьа-ца [illegible] из мара йоадаш Лейлас. Бакъда, бераша пайда дукха бола.

Дипломагlа шу да Лейлас воллакхерча классашка хьехархо йолаш Назраньерча цхьоалгlа школе бола бу. Грозненски педучилище а хьакха аьрa из цига. Хlанз Грозне пединститута физико - математически факультета 4-ча курса заочно деша а ягlа. Хьахараной конференцешка, совещанешка дукхаза хозай сона Лейла педагогически говзал лакха йоацаш а хезза. Из бахьандолагlа хайра сона цун урокаш тахllчнна. Дукхий за йоацаш гроамота енна, балкалбархар цун бола рийнна.

Творчески бола бо гlортам хьехархо а Лейла, — аьлар сона школе завуча Калашникова Валентина Николаевнас. Школе дикагlачарах лоарайша а Лейлай цьоаналlа хар шийра.

М. ЗАНГИЕВ.

Сурта тlа: Умахова Лейла урок хьехаш ей йоаш.

А. Нальгиева сурт.

САТЕМ БОЛАЦА САГ

Къахьегаша ди lуре а дена дlададалу Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза шурий - товарни ферме. Цхьа бахьан сабоагало льча, дахкаш гlайтте хул. Бе йоахкаш доакий детта водараш а йолаш сихха воресшхоа йолчахьа бедалу уй. Массадол хьалхагlа йоагlа укхаза Нагуманова Галина. Доахан детта йолалу из. Юхьанца шурий кlашараш водара ухо оахи. Масса лел доярка вадай кулгаш. Цхьанинка тlехьа йоллагlбар бетташ дийтте доал доахан. Доаргагра дьахйла шура дlаяхье балаш. Цигтача, ферме, беъеннца хьой хуи цlеналгш хьоавалаш.

Шийгара доахан дийтте а яле, бала тlара кхыдола тlулакхаш а цхьалхадоах Галинас.

Г. С. Нагумановай къахьегама вехар укхаза, шурий - товарни ферме, дlадоладелла. Каст-каста дагаух гаьнарен агlа доацаш хинней тlехна шерам.

...29 шу хьалхагlа дар из. Тlом хьалехьарча, 1940 шера, кхийтте шу дааьна lаьржа бlарг бола еlах аьнна йийг - къамъна школера аьлча каст-каста ферме йоагlар цу хана доаркалла болх беш хиннача шай ваьна доахан детта новкъостал де. Хlаьта бирса тlом болабеннача шера, ше а йолладал из доаркалла болх бе. Цу хана дена шпаьгра а тlа хулалуш йоккхагlа йолча доаркалла болх беш хьайодта.

Халонаш кlезига тlахкхабачаш кьонача доаркашц дукха ла ийа. Цхьабакъда, дагладейта массана а цай дара дийцагlа бола доаркай мугlаре оттаьа.

Фермерча дукхачарна дагадоагlа тlом чакхбаьннача тlехьагlарча халча шерашка Нагумановас бола иштта бора. Цу хана доахан тоъаш дацар ферманга, lай чугlолла хьуннах шух а балаш дойча кхийтния доалар доалан, шура кlезига хора. Хlаьта а, ше лелаеча доахангара массанечул дукхагlа йоаха шура: шера хlара lаттагара 2000 килограммашка кхоачаш. Цу хана районе эгара лакхагlа хьахаш бар из.

Дlахора шераш юрта доацкий хувцамаш хула шераш дар. Чlоагlйаpa колхоза экономика. Хьакар шерам шурай-товарни ферма. Доалама фу тоалелар. Дукхьааха дахка красностепной фух дола доахан ледар дикагlа йолча доаркага. 1957 шера делегацеца цхьана Херсонщине, яхь лелаеча Цюрюпински районе яха хилар из. Керда, сакъердаме, хьанна цегардела хlаммаш дукха дера Галинас украински хьайбаш лелалдерашкара. Хlаьта из опыт тlагlерттаь ший балха юкъехухар.

Нагуманова Галиний говзача кулгаца леладу дукхьахха дакка красностепной фух дола доахан шура дукхагlа тола дахьар. Районе эгара хьалда еlехъьлар из массазарча бараша — кхо эзар килограм яха йоалелар из. Цунгара хьекхам ийбера кхыча доаркашта. Кхо эзар килограмм йоахарий мугlараш лебаш латтар. Укх тlехкхьарча 5 — 7 шера хlара кхоабача lаттагара бола шура шера 3500 килограмм сенгlа я.

Совхоза хlара lаттагара 3749 килограмм шура лькхар Галина Сакталиевнас. Дина дlабоахбаь ше бола укх шера а. Шин бетта шура группа хlара lатте 800 килограмм шура елар. Соахка дьеккачул 100 килограмм дукхагlа хул из.

Колхоза правлене лаьрхlача, цу дерригача шерашка Галина Сакталиевнас лькха шура, шт эзар центнер хилар.

Бешне, сакъердаме хlинна дуна Галина Сакталиевнай. Хlаьта эгара хьалха цунах аьнна аргдар: «Доллача хlаманна, фермашех колхозашех дурзадена шел долча хlайанна гlулакх да цун. Иштта мара ххы сарон болий ла цун оамал».

Ферме дукха ба къона доахкаш. Галина Сакталиевна цу массане а йоккхагlа я хамагl дlалачча а, йьытага дилача а. Царех дукхагlа бараш моалуча новкъостал айгача цунна тlабаах.

— Гала елай! — чlоагlа цхьайне гlар йола кхерашка чу. Кхачаш ший балла тарха а кхачлехьа хаттарашкхеи декарашшеи дукхал болагlа цуна шера балхарам.

— Ахал сага, Гала, Гlаснага шура малагlча тайпара хьайхача дикагlа хургья.

— Хьехал сона, Гала, беккачуа тlехьаргlа оте иштта бетта боа, — дох цунгара хlетта бахнача lатта юха агlача хьопача доарка. lатта хьан бийстаб, къоллабеннаб. Юхьа тlара цlийенна, еха яр йоl. Бlаргашта хьейача хоора дес доа из йоага.

— Тахан сайранга енай со рихам шию хьуаш, букъа тlа гlалла хьацар lоух сона, — мукlарал яр по Галина Сакталиевнайа. — Цхьайкъда, шин кхы бlаьлашъю бац.

— Оох ца а луш, сайбарагlа, гобаьржадье lа: «Гой иштта, — дlаьехкар Галинас иштта хьа беш. — Кхера ма ле. Массехк ди даьча тоаьлургйа.

Иштта хул массаза а: хlагlа а яхе хьехар а дий, сатеду.

Цхьаццайолча доярка ийдалу доахан ма кlоабаш. Из лийча, Нагумановас цу сакьате бехк боккха. Хlаьта цхьайола доярка доалаца сон вижи оалалаш йолаш хиларах цунна юкърелlаlуд уж. Иштта моттиг нийсъелча а цатохалац йоккхагlа йолча доаркара.

— Хьайбашта доала хlама хоо, хьа ма дуне а. Хlара lатта къаьстта оамал лелие эзд, — аьгара хьалка — хьастарша.

Тха районерча дикагlа йолча доярка вахаре доала, сийрда дикахетараш хулаш денош яхад. Дийцаредоалача цу тайпарча денох ца! дар 1968 шера апрель бетта сийрда вахх тьежай дена яй, района культурина Цlагlа цунна Ленина орден енна ха.

Доарка вахарера йоалагlа, йоккха а гlадьыгаш а йола сабуьн яр КПСС членалла из дlаэцар. Совхоза бlаьстан юкъа дар из. «Красный пахарь» яхача колхоза коммунистий бахкка тешам белар цунах шоай мугlарашка из дlачуэцарна. Партийни билет ше хьоацаш, цо дош делар коммунистий хьалъерий хьалхарча мугlарашка хала, ленински парте члена цlи сай долаш лелае. Доарка дош харц хилац.

Тха районе дикагlа йола доарка Галина Сакталиевна Нагуманова—дукказа хийрхай районни Совета депутатлла. Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутатлла харжа а хиннай. Харжархой шийх бохка боккха тешам боа ца а бей, цо дукха хlама даьд юртах шурий - товарни ферма хьайбаш леладерий вахара, культурно - бытовой хьалаш тоадара.

Хlанз хулча харжамашка а кхинта Шелковской районни Совета депутатлла харжа кандидатлла хlиттадьй районе хьазхо ехача доарка Галина Сакталиевна Нагумановай цlи. Нагуманова Советски lедала цоттигерча органашка харжа оттаь бола «Красный пахарь» яхача колхоза къахьегамхой дог тайна бе шоай цунах бохка болча тешам цо хlанз а боаберг ца хиларах.

Дукхача шерашка, доарка беригте бахча балха лакха мах а беш, парте райкомо райисполкомо «Шелковской района сийдахьа гражданин» яха цlи енар Галина Сакталиевнайна сийрда ди — Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дуза ха хьатlаотташ. Цун цlи цlаккха а йоргlйоацаш района Къахьегамх сийлен Книга тlа дlаяхьай.

Е. ФАРГИЕВА.

Сурта тlа: Г. С. Нагуманова.

В. Старцева сурт.

ЛЕНИНАХ ДАГАДОАГIАРАШ

НАДЕЖДА КОНСТАНТИНОВНА КРУПСКАЯ

1917-ЧУ ШАРАХЬ (ЮЛА А ЛЬУЛАЙ)

Ильича цу бус Сулимовгlарчига Ваиса йоаккхилга вlаштlехьлдьахкар (Петроградски агlорахьа). Ильич хьулаваре эггара а тешаме бакъ метиг яр Выборгски агlув. Из болхлоцуш Каюрова дlагlа вахаргвоьвш соцавр. Ильич волча Сулимовгlарга дlечухьар со, цигара Выборгски агlорахьа дlадахар тха. Цьхьан булварна тlа Московски вокзал йохье гlолла тlехдьиича дlадахар, тхо. Бульвара тlа агlар Каюров. Тхо бlарга кхайна...

[illegible]

Цу дийнахь болхлой болам богIар. Петроградехь болхлошкара хьалха II-чу дуьне чуьна хинана... «Правда» редакци... РСДРП(б) Петербургски комитета Исполнительни комиссе совещани хилар 1917 шера 6(19) июле «Русский Рено» яхьча завода сторожке В. И. Ленина...

[illegible]

Ильич Зиновьевца цьхьана къьанара цхьанхьа, сестрорецки завода болхло Емельянов волча, Сестрорецка гахьа волаха. Разлив яхча станце хьулалуш бар. Емельяновцец цун дезаниев чамхдаьхалца гетара. Дика гIулакх леладир Ильича...

Выборгски районе аха йоладар со... ГIулакхаш дукха дар. Нов. Зофаген нов. Емельяновца бувзабеннача кхычарген гIолла Ильичагара записко кхайна яц. Тайп-тайпана гIулакхаш делга сона тIадуьллаш дар уж. Реакци чIоагIлуш яр. 9 июле болхлойн салтийн ВЦИК-ан Исполнительни комитетен вlашагIкхийттача...

[illegible]

Большевикий парти хьулалуш а хьуьйна а яр, бакъда, из — йоккхагIа хуьлар, чIогI а лора: парте VI-съезд хьаллагIи парте кар 177 эзар саг (РСДРП(б) VI съезд хьаллагIи парте кар 240 эзар член — Ред.), кхо бутт хьалха, большевикий Ерре...

[illegible]

ВОССТАНИ ХУЛА ХА ТIАНХОАЧАШ

[illegible]

1) В. И. Ленин хьаьна да.... [illegible]

(Шалхасайр хургва)

(АПН).

¹ Дlахоьвлар. Хьалхарчунга долла № № 145, 149, 150, 154, 157, (1968 ш.), 4, 6, 9 11, 13, 15, 16, 20, 23, 27, 28 (1969 ш.) «Серкало» газета тIа.

ВОЛОГОДСКИ ОБЛАСТЬ. Ер шу чакхдолаш металлургий городе Череповце бохк бо йоллургахь боккха коттертухкаш завод. Металлургически заводе болхбуьйр... гранулированни... — боккхачча минерални удобрени.

Кердача заводе аьла оборудование ЧССР-ера схуххьйт.

КПСС ЦК октябрьски Пленуме... Череповецки гIуллакхатьерри завод хилла хьалхе хьалхьйн... гIарт.

СУРТА ТIА: Череповецки... завод... [illegible]

О. Портомникова сурт.

ТАСС фотохроника.

ЭЛЕКТРОНИКА — ДУГА КХАШКА

Электронни машенех Советски Союзе дукхьашкха пайде эцаргбойла...

[illegible]

Юрий ЗЕНЮК,

АПН корреспондент.

Кхы а дикагIа

Шаьахача шера дика тоьалаш дьйхар Ачхой-Мартана районан «Лермонтовский» совхоза кхан леладераш. Къьястта гIиха хилар тха шекара свеклан соьмий бешамаш. 515 гектарах хIарана тIера 365 центнер дьйар шекара свекла, пландо йоагIар 180 центнер йолча. Районе эггара лахагIа хьунхьам кхобир Хь. Бахаева кулгалдеча звенос. Цо хIара гектара тIера 425 центнер чуйра. Из баьхьан долаш а лаеол соьлд премана дьаргIад 2084 сом делар звено болхлоьйта. Цу тайпара дика къахьегама тьаламаш дьхьар тха соьмий бешамаш лелаераша а. Пачхахьалкхенга ооь боьхкара илан 160 процент кхоачашйир. Соьмий бешамаш лелаеча йоллагIча бригада хIара гектара тIара 50 центнер сам чуьбера, план 30 центнер йолча. Совхоз йиллача дена шаьахача шера шара алапел соьгIон арешен аьча кийнадац соьмий бешамаш лелаераша. ХIаьта 1968 шера хIара дьаккхача сома лоархIаш 58 кепиг делар парна. Цу гIуллкхе тере хуьйт укх шера кхи а дикагIа тоьалашан дахара къахьегамхой тIаьехи.

Ника къаьлийгад тха хьалкIаш кхееш болча Р. Акаева, I. Чегиева. Хьалхарчо хIара гектара тIара 31 центнер хьажкIаш чуера, йоллагIчо — 28 центнер.

Лаьтта леладара культура лакхъярах дIадахача шера эггара хьалха шортта гIожен кошен доакъар Iаламле вIашттIехьдаьлар тхи. Натахьа сайна цхьа цу кьалхагIа оаха Iелашкем хинна дерргта доакъар февраль бетта кхаччалца шера тоьаш ханнаьлле, укх шера цхьйтталагIча кирелле кхачлчалца тоьаргхаваш доакъар Iаламдаьла оаха. Цу гIуллакхе тере кулийт хьайбаш продукцешка дIабоьда шах чухакхьаьбахьа.

Дохьхий дахкараш лаьтт къахьегамхоьта хьалхашка укх шера. В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара сийленца накъьбахора къахьегама соьгIаташ дийчле дорхI шар. ХIара гектара тIара 23,5 центнер йлата культураш чуьдош дешнаш оаха йланах йоагIараш 20,5 центнер шара йоацача. Цул соьгIа, хий дехкача лаьтта хIара гектара тIара 27 центнер кIаш чукхи, 47 центнер хьажкIаш кхее дага ба кхан лелаераш.

Шоаш тIайийца дехьараш кхоачашдара хIаькале дукха къахьийгад кхан лелаераша. Гуракьа дуь кIа, дика хийчаьча лаьтта, херетемика бакъонаша дIа ма дехьара дийнад. ХIара отделене, бригада звеньевойш, йолиоальшикаш Iемабеш, цар гонахьа лакхьеш балкаш ду. Механизатораша аьркIад укх шера ерригача механизированни звеньшка къахьегам Iалиш лара тIа вIашттIехьбакхара элементаш юкъедухьIа. Цу гIуллакхо тера хулийтаргьа къахьегама оасарле лакхье, техникаш рационально пайда эцара (чIоагIIа теркаш тIабохийтаргба оаха юртбеахама продукцега) дIабоьда шах лоьбара.

Шаьгу совхоз болх бешь я лаьрххIа кхашка кхо дехка звеньяш, ХьажкIаш бахьаларалаш дIадувргдоачи кхашка хIанэле 7 эзар тонн кхо дихлад.

Ледара дитац тха кхаш лелаераша кхашка хий дилларa гIулакх а. Цу гIуллакха вIашагIъедлаш 35 йоливальщик юкъе воагIа отрад. Бакъдь, хIана соа хиййла хиларах уж балкхаш дIаделаде йиш йоацаш ба уж, хIоьта гурахьа кхашка дилаш хий йхьа эзар гектар да.

Тешаме ала йиш я укх шера шаьахача шерарчул а дикагIа тоьалаш даха тха йиш йолга.

Д. ДЕДАЕВ,

Ачхой-Мартано районе «Лермонтовский» совхоза агроном.

БАЛЕТА АРТИСТАШ МОСКВЕ ВIАШАГIКХЕТАРГБА

1-ча Духен халкъашта юкъерча балета артистий конкурса хетаь пресс-конференци хилар укх дейошка СССР культура Министерстве. Из хургьа Москве. Доккхача театре 1969 шера 11 июнера дена 23 июне кхаччалца.

Цу яхь юкъе лакъа дацашоай безам хилар хIанaне а кхыкхайтаь 19 пехкa — Болгаре, Польша, Куба, Аргентина, Бельге, Франце, США, кхычар артистий. Хьалхий лаьрхIа Москве хьайхаб йоваш йолча балетни коллективной кулгалхой, дукха хореографе бокхагIа бола дейтешы.

Советски кхыча мехкашкарчей журналисташта цу хьакъехьа дийцар СССР культура министра Е. А. Фурцевас.

(ТАСС).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

НФОЮВ ВИКАЛ АНГЛЕ

ЛОНДОН, 6 март. (ТАСС). Парламента члений группа ахрдехьарча лейбористаша хьийха Лондоне Вьетнама Ieйша йолча йиь оагIорахьарча Парижерча совещание енай Къулбехьен Вьетнам мукъаалкхара Къаман фронта делегацена дерте лаьтачул заместитель йола Нгуен Тхи Бинь. Тахан цо къамаьл дергда лейбористски партегара болча [redacted]

Къулбехьен Вьетнама патриотически никой викал Лондоне яр прогрессивни общественноста йоккха хотьао а, хIаьа аьча духха за лахьар английски правительства парижски совещаненга хьагьа лоацаш болча Къулбехьен Вьетнама НФО делегацийта Англе бахка бокъо ца хуш.

ЗАВОДО МОЩНОСТАШ ЛАКХЪЮ

ВАРШАВА. Польски Бельско-Бяла яхача городе механически оборудование заводо укх тIехьарча 3 шера 12-аза дукхагIа продукци йоаккх. Аралекача кадоаей шера бола мах ... автал дукхагIа хул.

Укх гарстарча хана заводаш йоккха комбинат-хургьа. Кхы а дIайохийтача капиталовложенешца йиш хулийтаргьа автомобилашта тракторашта ...

ХIана къахьорча ... корпусаш цхьаьна къахьотий ... хамара [redacted] оборудование корпуси. ДукхагIа йола участкаш кердача ... хIаназехьа а надело аралеца [redacted]

М. ЛЭЙРД КЪУЛБЕХЬЕН ВЬЕТНАМЕ ВАХАР

ВАШИНГТОН, 6 март. (ТАСС). Селхан Къулбехьен Вьетнаме вахар США оборона министр М. Лэйрд, 12 марте кхаччалца цига хургва из.

Вашингтонера шо дIавахалехьа Лэйрда корреспонденташка аьлар Къулбехьен Вьетнаме вода ше «моастагIчо хIана тIом сихбарца дувзадениа хьта хьал довкаь». Къулбехьен Вьетнама хьта тIехьа хьал лаьрххIа дола а, хIаьта яьша сайгонски дешар тIема кийчдеш Пентагоно дечa гIуллакхах хьахинарашка хьажа а [redacted]

Оборона министра укхуна вахьна воза штабий начальникий комитета председатель адмирал Э. Уилера Пентагона цхьабола белхтоьхкаме сотрудникаш.

«АПОЛЛОН-9» — СИГАЛА

НЬЮ-ЙОРК, 6 март. (ТАСС). «Аполлон-9» яха космически кема дIахо а сигала гIолла лелаш да. 5 марта шин космонавта керттера декхар дар экипажа отсека чура бетта кабина чу баялар, цигарча бортовой системашка хьажар. Телескопел секстантен новкъестаца седкъашка хьежаш ниисъеш е езаш йола цуа хьалхара операци каннахьа ца яр баьхьа ялаш цу кабина чу воаллага 1,5 сахьата гаргга тIехьадьлар. Уж приборийн болх на беш сайна яр.

Бетта кабина системашка хьажар, кхьетта Iовоссара хагIан двигатель болх бe йоллалийтар теламца чакхдьлар. 8 сахьат гаргга за йоаккхаш экипажа отсека чу хилар космонавташ.

5 марта космонавт Швейкарт могаш вацар, йоаза Iеттадир цо. Цукха дувзадения кема командира космонавта Макдивитто тахан, 6 марта е лаьрхIа предложени — Швейкарт бетта кабина чура экипажа отсека чу валара а цигара гуччахьа космосе гIолла ... а эксперимент ... ца ... йитай.

Бонно ше гучаяккхар

БЕРЛИН, 6 март. (ТАСС). ФРГ дестехкал арахье а шой болхара политически арeнице а йаггача Малхбузен Берлине Малхбузен Германе шоконах йола федеральни собрани ед. Бонно дола ечa гIоахраш хорригача [redacted] хьалхашна шоне цIаькхь а гучаьлтар Европе ... ихарагаши Iаламала, ... нисбеда, вIаши дувцаш кхетадора ... тера [redacted] тора — ... ГДР ... Бонно ... бача [redacted] ... арьккча комментарей чулоацам. Газеташа дIахайт беррогIь ... хьостанта дукхья болх йра из кердa тийшабоак ца бoa битар дунен общественноста дIадекхашех Бонноски политикин бе хиларца дувзадениа леантубала къахьегамхой агIабахар.

ФРГ дола дечa гIоахраш хьахьенхар Боннойн «керда Малхбузен политика» хоачун бокьоаш чудоалар, яхаш яьду «Нойес Дойчланда». Из политика реваншиа политика а, Бонноски правительствони ... Малхбузарча Берлине совете ФРГ президент харжаш хоргашашта дIадерзар ... ГДР-ан кхача ...

[redacted] дукхьаьлa ... тIом дIахо лакхабара аттагIа долча меттиге. ХIаьта ... Малхбузен Берлинах ... политикин ... гIуллакхоа дера Малхбузен Берлинах пайда эцаш хIензалца шоашта дIахо бала ... хилари Малхбузен Берлине бахача махе за дари шера хьайлар ... яхаш белгалдоах «Нойес Дойчланда».

Малхбузен Берлине из ... гIуллакх ... къаьхьегIа цIенна а шута гучадьнадаьша Бонно политика ... [redacted] гергала болаш хилар, [redacted] дIахо язду газето.

[redacted] къахьега ... ФРГ ... ГДР-а ... тIабеттайт ца. ... Бонно кхетаме ... йоалайш хилар ...

ГДР ... тIа ... Бонно реваншистий гIуллакхаш хьаьлахьа ... дукьалерин Бонноши экспансии а агрессии а цIенгьа ... ГДР-а ... тайп-тайпанача ... заявлениш.

ХЬАЛХХЕ А ДАГАЛАЬЦА ТИЙШАБОЛХ

Малхбузен Берлине ФРГ президент харжара йола хоржаш доалхаш доазол дехьарча кепайоазон дукхача органаша чIоагIIа харцахьа ерхI из Бонна вIашагIбелла тийшабола, цига федерални собрани гулъяр, — яхаш яьду «Трибуну люду» яхача польски газето. Йоккха юкъе кхо ... ирбара тIаберзабаь вIашагIбелла тийшабола ба из. Дуне ... дукхарча общественни ... Бонно дIаладеча гIулакхех дуьнен халкъашта юкъера хьал телхаеш ... дерхI. «Мадьар хирлап» яхача венгерски газето белгалдоаккх Малхбузарча Берлине харжаш ... Бонни ... ца хилар, халкъаша уж цига ца лар вIашехьахесьа а. Нуьно боноски ...

... духьала хилар ирбара меттара ... ирбара ... а ...

«Мадарa гIулакха кхаьраш» ... «Ширра тIара реваншистски тийшабола», «Малхбузен Берлине бокъо Бонни вIашагIкхетар», — ... ... а. ... Малхбузен Германе президент харжара харжамаш дарах йола ... арадьйхар белгалоски кепайоалчо. «Сан» яхача английски газето чIоагIIа критика еш ФРГ ... цу гIулакха резавцийи комментаре тIа. Малхбузен Берлине харжамаш вой, кхерама кризис е хIана ... Бонн?» — яхаш хетт газета. «Дерига из гIулах, — белгалдоаккх «Сан», — хьаькъал доацаш вIашагIбелла тийшабола ба», Газета ерригa Малхбузера пачхахьалкхенаш тIахьех йиштa йола гIулакхаш кхы ца хайтaра аоанита мегар дара. «Юманите» яхача парижски газета эшу. ХДС-ХСС кандидата Шредера тIехьа кхаж тосар НДП яхача неонацистски парте кигалаша, яхаш.

ВОЛГАРИ. Шоай мехка мохьал доаьа лаьхьа а чIоагIIа могаш а Карловски завода тракторам. Цар болх бу кхашка, соьхий соьмий бешамашка, хьун беахамашка.

Сурта тIа: «Болгар — ТЛ-45» яха тракторам керттерча аькъе хьун балхаш чара лаьрхIа я.

БТА — ТАСС сурт.

ШОАТТДЕН ОАГ|ОВ

ХIАЬТА ШОАНА ФУ ХЕТ?

ДУВЦАР

Хlан, 8 март — [illegible] доьзна, цlей дезду ди да а да. Цхьабакъда, са сацна лерх1, ма цlей дукхалла хийна мара а дац, хlаьта сона хоьнаг1а а хьор мо дена боьха да а да, аьлна.

[illegible]

Дойна а хlама [illegible] дохана волийла хийлар. [illegible]

Из баьлуьош хилар сайна тешаге дlа а аьлна, сагота ца хуьлу. [illegible]

С. МАМАСУРОВ.

(АПН).

«РЕАКТИВНИ» ЭЛЕКТРОСТАНЦЕШ

Турбовинтовой, турбореактивни двигателаш болх бу дукхаьла шоашта оттаьна хан чуьйе. Из ду самолета кхерам ца хилийтар. [illegible]

СССР халкъа боехама кхиаlдаьннийн выставкехь (ВДНХ) [illegible]

[illegible]

Юрий КАНАУН.

(АПН).

№ 5 йоьла «Агитатора блокнот»

Кепатеха арахаьлла КПСС Нохч-Г1алг1айн обкома пропагандии агитацеи отдело «Агитатора блокнот» № 5 йола арlавнара номер.

[illegible]

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Грозненски педагогически училище тайп-тайпанча курсашна дешна ба кийна укх сурта тlе богучу йоьхарий. [illegible]

Астамирова Зелима (техт-хьаршр) салоргарии сектора заведующий а, Бoго Зельмира (бекарьнр) дешара комиссе председатель, хlаьта Элзигаштрова Лида училище боггаьй-охьтера кулгалдош а.

Сурт тlе: хье воьлх.

М. Пахаев сурт.

БИРСА ДЕНОШ

БОКОВ Ахьмед

«Беке къонгаш» яхача романа тlара дакъа

ДЖАУХАР денош. Султана цlей [illegible] Сосьпр беше воллар Хьусен, Кайпас чуьна кlаа [illegible]

[illegible]

— Гlе партизаш! [illegible]

[illegible]

ХАБАРОВСКИ КРАЙ. 300 гарта [illegible]

Г. Хрохова сурт. ТАСС фотохроника.

ЛОМЕВ Мельмар-Салах.

КХАЛНАХАГА

Шуьца къьвета декка дешн
Баьхкарлнаш нийдан дуьт,
Ше дешаре, кхалнах, хьоьх
Бахар хьадо хьаьта фуь.

Шуьга мара дол ца [illegible]
Кlантий догийн диканаш —
Шуьга мара ац ца кхуьна,
Нохчий, Беркан хьлавадашаш.

[illegible]

«8 марта» тахана догеш
Шуьга [illegible]
Хоьжй нохчи, хьоьвара кхаьнах,
Кlантий дагой сох шьхьоь.

СПЕЦИАЛИСТИЙ МУГlАРШ ШЕРЛУ

Тахахаре начкаьхьалан воьлаш а д1а а ешна дипломаш хьоьнан бар укх деношна Нохч - Г1алг1айн педагогически училищан дошан хилла студенташ. Пхина хетаьн сайре хилар училище.

Береша а 353 [illegible]

[illegible]

М. АХРИЕВА,
училищан дешархо.

ХОЙ ШОАНА...

Британска музее да дуьи тlа эттара а къьхаг1а хола монета. [illegible]

* * *

Викторе Льята (Антарктика) [illegible]

* * *

ГДР-арча торода Кверлинбурге а дуьен тlа эттара готтаг1а йола [illegible]

* * *

Дуьен тlа эттара къьхаг1а йола [illegible]

* * *

[illegible]

* * *

Колумбира Риш - [illegible]

* * *

Эттара хоккхаг1а баргаш сарута за. 50 — 60 сантиметр дахлтр йолаш а уж.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

8 МАРТА

В. И. Ленина цlерагlара культура Двореш. 10 сахьата 30 минута тlаьхьа йоккхача хийн художественнии хроникальнo - документальнии кинофильмаш хьохкаргда. 12 сахьат даьлча Дунен халкъаьнта юкъерча кхалнаьна Денна хетадаь бераьнта лаьрхIа утренник. Берий художественни самодеятельноста коллективаl концерт. 15 сахьата 30 минути тlаьхьа халкъа драматически театра «Барайтта шуь» яха спектакль. 19 сахьати 30 минути тlаьхьа Дунен халкъаьнта юкъерча кхалнаьна Денна хетаь кагирхой сайре.

«Красный молот» заводан культура Цlа. 17 сахьат даьлча Дунен халкъаьнта юкъерча кхалнаьна Денна хетаь заводской «Огонек».

Химикай культура Цlа. 11 сахьат даьлча «Тхоьй военной лаьтъала буол сиха» яха берий утренник. 18 сахьат даьлча «Лаьлан нелкарий сийле хийла» яха самоlа сайре.

Пролетбаьта цlерагlара культура Цlа. 18 сахьат даьлча «Шоалха кхалнах», яха документальни кинофильмаш хьохкаргда. 19 сахьата 30 минути тlаьхьа Дунен халкъаьнта юкъерча кхалнаьна Денна хетаь бал.

А. М. Горьки цlерагlара клуб. 20 сахьат даьлча Дунен халкъаьнта юкъерча кхалнаьна Денна хетаь кагирхой сайре.

Н. К. Крупская цlерагlара культура Двореш. 17 сахьат даьлча «Ваха эттара хьалха кхаж тоьсь» яха къонача чаржахой сайре.

С. М. Кирова цlерагlара культура Двореш. 17 сахьат, даьлча «Советски халкъа сий долча вlеркарий кlай» яха тематически сайре.

9 МАРТА

В. И. Ленина цlерагlара культура Двореш. 10 сахьата 30 минута тlаьхьа «В. И. Ленин—коммунистически кхетачаш кхьнхьакха лаьрхlамаш» яха лекция. [illegible]

[illegible]

С. М. Кирова цlерагlара культура Двореш. 10 сахьат даьлча «Дейн малх ткабе, хайга хийла хийла» яха берий утренник.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlолаш Грознени кхоалуш мерзаш а йолаш, доаданна йовчен а йовлаш. [illegible] Грозне 0 градусагара 2 градус йlоахаьта кхоачаш, ткоасаре республике гlоала 1—6, Грозне 4—6 градус [illegible] хургья.

9—10 марта [illegible] Фегара температура [illegible] 4—6 градус [illegible] градус [illegible] кхоачаш хургья.

Метеостанция.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадугIа, хьажа

РАДИО

8 марта

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — «Дезача денна кхетаьнахийла шо, тхо дотташ, кхалнаш (ногlай меттала). 7.50 — «Сефдало» газета обзор. 8.00 — Москва. 15.15 — Передачи [illegible]

[illegible] 17.20 — [illegible] 17.40 — Музыкальни антракт. 18.00 — «Къонаь» (гlалгlай меттала). 18.30 — Радиолалуьлгlаргlой [illegible] концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

[illegible]

9 марта

[illegible] 19.10 — «Тахьаман» яха художественни фильм. 20.25 — Дунен халкъаьнта юкъерча кхалнаьна Денна кхетаьна. 20.50 — Передачи программе. 22.00 — Концерт. [illegible]

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редакторан—3-44-00; редакторан заман—3-38-11; [illegible] секретаран—3-34-35; партийни дахаран, культуран, [illegible] отделий—3-42-30; [illegible]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-35; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — [illegible]

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05050. Заказ № 1002.